

OB ZAČETKU PARLAMENTARNE RAZPRAVE O DEŽELI FURLANIJI-JULIJSKI KRAJINI

Zakaj nas predloženi osnutek ne more zadovoljiti

Manjšine se načelno omenjajo le v enem samem členu - Še je čas, da se vprašanje pravično reši - Dilema, pred katero se nahajajo stranke

V poslanski zbornici se je v torek pričela splošna razprava o vprašanju ustanovitve samoupravne dežele Furlanije-Juljske krajine. O tem problemu, ki neposredno zanima tudi našo narodno manjšino, bi morali poslanci razpravljati že v ponedeljek, toda začetek razprave je bil odložen, ker v sejni dvorani ni bilo predpisanega števila poslancev. Ustanovitvi dežele odločno nasprotujejo, kot znano, vse desničarske stranke, od liberalcev do novih fašistov, kar se je že izkazalo tudi v parlamentu.

Predmet razprave je besedilo zakonskega osnutka, ki ga je sestavila parlamentarna komisija za ustavna vprašanja. Osnutek vsebuje 71 členov; če ga bo parlament odobril — po postopku, ki je predviden za izglasovanje ustavnih zakonov — bo to temeljna listina bodoče dežele ali njen posebni statut.

KAKO SE GLASI 3. ČLEN

Prostor nam ne dopušča, da bi ta osnutek podrobneje opisali. Menimo pa, da naše bralce danes predvsem zanima, kaj si slovenska manjšina od tega zakonskega predloga lahko obeta.

Od vseh 71 členov osnutka se narodne manjšine omenjajo samo v 3. členu, ki se takole glasi:

»V deželi so priznane enake pravice in enako ravnanje vsem državljanom ne glede na njihovo narodnostno pripadnost. Njihove narodnostne in kulturne značilnosti so zaščitene«.

Če te besede primerjamo z zahtevami, ki so jih predstavniki naše manjšine pred kratkim postavili zakonodajnim organoma (poslanski zbornici ter senatu) in ki so jih še prej v številnih spomenicah obrazložili vladi, upravičeno lahko trdimo, da zahtev manjšine niso upoštevali, zaradi česar je lahko globoko razočarana.

LE NAČELNA IZJAVA

Že na prvi pogled je namreč jasno, da je v tem členu poudarjeno pravilno načelo o enakopravnosti vseh državljanov ne glede na njihovo narodno pripadnost, kar je tudi v skladu s 3. členom ustave, in da so značilnosti manjšin zaščitene, kar tudi izhaja iz 6. člena ustave. Toda iz tega besedila prav tako na prvi pogled izhaja, da gre le za zgolj programatično načelo, ki se ne more izvajati v vsakdanjem življenju, če se ne sprejmejo druge izvršilne določbe.

Kot bi po drugi vojni ustava ostala mrta črka in bi se njena programatična načela ne mogla uresničiti, če bi jih parlament

izpopolnil z novimi zakoni in če bi ne vskladil stare zakonodaje s črko in duhom nove ustavne listine, tako bo tudi 3. člen posebnega statuta nove dežele ostal le golo, čeprav pravilno, načelo, če ne bodo vključili v statut še nekaj drugih členov. Samo tako je namreč mogoče naši manjšini dejansko zagotoviti njene pravice in resnično zaščititi njene narodne in kulturne značilnosti.

V določenem, tudi slovenskem tisku smo brali, da se rimski vladni krogi bavijo z mislijo, da bi bilo treba s posebnim zakonom enkrat za vselej natančno urediti vprašanje vseh narodnih manjšin v Italiji, se pravi tudi slovenske. Stvar jemljemo sicer za zadovoljstvom na znanje, vendar imamo pri tem več pomislekov.

Zdi se nam najprej, da bodoči zakon ne bo mogel urejevati vprašanj, ki zadevajo deželo kot tako, ker bodo ti problemi že rešeni s posebnim statutom. Bodoči zakon prav gotovo ne bo mogel na primer urejati vprašanja našega predstavnništva v deželnem svetu, niti ne določiti pristojnosti in drugih dolžnosti dežele do manjšine, kar bi bilo v tem primeru treba spreminjati posebni statut, kar ni tako enostavno, kar bo ta odobren z ustavnim zakonom.

Končno se lahko tudi upravičeno vprašamo, zakaj in čemu se naši problemi name-

ravajo urediti šele z nekim novim zakonom, ko je vendar prav sedaj najlepša priložnost, da se reši manjšinsko vprašanje. In prav na koncu se lahko še vprašamo, zakaj in čemu z nami tako ravna, ko je vendar znano, da so pravice južnotirolske in francoske manjšine v Italiji v glavnem zaščitene in zagotovljene prav v posebnih statutih obeh dežel.

KVALIFICIRANA VEČINA

Že iz tega, kar smo napisali, zgovorno izhaja, da ima naša manjšina več kot dovolj vzroka, da je nad osnutkom zakona, ki ga je sestavila komisija za ustavna vprašanja, razočarana.

Kot smo omenili v začetku, zadeva še ni dokončno rešena, kajti o predloženem osnutku razpravlja še poslanska zbornica in ga bo nato proučil še senat. Zato so možne še spremembe. To tembolj, ker je za odobritev zakona potreben ne samo poseben postopek, temveč tudi kvalificirana (dvatretjinska) večina.

Ker bodo proti predloženemu osnutku gotovo glasovali vsi desničarji, je glede na razmerje sil v poslanski zbornici jasno, da bo osnutek odobren samo v primeru, če bodo za isto besedilo skupno glasovali demokristjani, socialni demokrati, republikanci, socialisti in komunisti.

Gre končno za vsedržavne koristi

Za prve tri stranke je že danes znano, da se s predloženim besedilom osnutka popolnoma strinjajo in da ga zato ne bodo med razpravo prostovoljno spreminjale. Socialisti, ki so posredno povezani z vladnimi strankami, bi tudi morali glasovati za omenjeno besedilo, vendar so dali razumeti, da se s predloženim osnutkom povsem ne strinjajo prav zaradi manjšinskega vprašanja.

Edina stranka, ki ni vezana na vladno večino, so komunisti. Njihova tržaška federacija je v tej zvezi objavila poročilo, ki med drugim tako pravi: »Spoštovanje pravic narodne manjšine v deželi je za italijansko demokracijo načelno vprašanje in predstavlja zanjo dolžnost. Zato bo KPI kot doslej tudi v dvorani Montecitorio (poslanski zbornici op. ur.) zahtevala, naj poseben statut z natančnimi določbami zaščiti pravice slovenske narodne skupnosti.«

Če se bodo komunistični poslanci doledno držali tega stališča, besedilo zakonskega osnutka, ki ga je sestavila komisija

za ustavna vprašanja, ne bo odobren, kajti brez komunističnih glasov ni, kot smo že omenili, predpisane dvatretjinske večine. Če hoče parlament ustanoviti deželo pred koncem sedanje zakonodajne dobe — to je pred poletjem l. 1963 — je torej nujno potreben kompromis.

Zadeva seveda ni tako enostavna, kot bi kazalo na prvi pogled, kajti vse te velike italijanske stranke se brigajo, kot je na ravno, za širše, vsedržavne koristi. Nahajajo se namreč pred tole dilemo: ali naj se raje odločijo za slabšo deželo, ali pa za nobeno deželo v tej zakonodajni dobi.

Kako bodo stranke presodile položaj, ne vemo. Mi bi najraje videli, da bi se dežela sedaj sploh ne ustanovila, če bi njena ustanovitev onemogočila pravično in pravilno ureditev manjšinskega vprašanja.

Smo sicer za avtonomijo, toda ta naj bo resnično demokratična in moderna. Naj bo torej takšna, kakršna je lahko edino v skladu tudi s širšimi koristmi države ob njeni vzhodni meji, ki odločno zahtevajo ureditev manjšinske problematike.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 1. julija, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Kmetija otrok« (Franc Jeza), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Festival evropske pesmi v San Vincentu. Večer jugoslovanskih popevk. Orkester vodi Franco Russo, pojejo Teresa Kesovja in kvartet »4 M«; 18.00 Tvorinica sanj, obzornik filmskega sveta; 19.15 Nedeljski vestnik; 22.00 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 2. julija, ob: 18.30 Skladbe jugoslovanskih avtorjev — Mirk: V deveti deželi, uvertura, Lajovic: Pesem jeseni, simfonična pesnitev; 19.30 Radijska univerza — Giuseppe Montalenti: »Zakaj smo podobni svojim roditeljem« — »Dedne variacije«; 20.30 Iz glavnih italijanskih opernih gledališč — Giulio Viozzi: »Poganski kamen«, opera v treh dejanjih. Približno ob 21.15 »Tržaško gledališče Giuseppe Verdi«, beležke Claudio Gherbitz.

• TOREK, 3. julija, ob: 13.30 Glasba po željah, 18.30 Italijanski operni pevci — »Cesare Siepi in Fernando Corena«; 19.00 Sopranistka Nada Zrimšek, pri klavirju Breda Rajh; 19.15 Glasba za najmlajše — Skladbe Mirce Sancinove; 21.00 Obletnica tedna — Josip Tavčar: »Pesnik Percy Shelley ob 140. obletnici smrti«; 22.00 Ilustrirano predavanje — Maks Šah: »Bizantinska civilizacija — Poslanstvo Bizanca«.

• SREDA, 4. julija, ob: 19.10 Pianist Piero Rattalino; 19.30 Turistični razgledi — Dušan Pertot: »Po evropskih rekah in jezerih« — »Ženevsko jezero«, Franc Orožen: »Romantika Trsta«; 21.00 »Taitus«, drama v štirih dejanjih in petih slikah (Dino Dardi - Franc Jeza), igrajo člani RO.

• CETRTEK, 5. julija, ob: 18.30 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja: »Beneške glasbene šole v 18. stoletju«; 19.00 Flavtist Boris Campa, pri klavirju Pavel Šivic; 19.30 Za Valvazorjem po naši deželi (Mara Kalan); 21.00 Simfonični koncert, ki ga vodi Sergiu Celibidache, Približno ob 21.45 Književnost in umetnost — Franc Jeza: »Alberto Vigevani in njegov roman Le foglie di San Siro«. Približno ob 22.40 Iz zgodovine italijanske veleindustrije — Rosario Romeo: »Pred zedinjenjem Italije«.

• PETEK, 6. julija, ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Iz simfonične glasbe 19. stoletja; 19.00 Koncertna sezona tržaške ljudske univerze 1960/61; 19.30 Človek in cesta — Rafko Dolhar: »Prometna nesreča kot pojav«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Srečanje s tržaškimi književniki: »Ennio Emili« (Josip Tavčar).

• SOBOTA, 7. julija, ob: 13.30 Potovanje v lahki glasbi; 16.00 Tone Penko: »Medvedove dogodivščine«; 19.00 Pianist Gabrijel Devetak; 19.30 Tržaški obiski: »Lonjer in Katinara«; 20.30 Teden v Italiji; 20.40 Komorni zbor iz Celja; 21.00 »Ob četrti na enajst«, dramatisirana zgodba (Saša Martelanc) — igrajo člani RO.

Podržavljenje električne energije

Poslanska zbornica je z veliko večino glasov sklenila, naj posebna komisija z našim postopkom prouči vladni zakonski osnutek za podržavljenje električne energije. Gre za izvedbo ene temeljnih programatičnih točk programa sredinsko-levičarske vlade, kar je seveda povzročilo velik odpor pri desničarskih strankah in pri desničarskih gospodarskih krogih.

AVSTRIJA V EVROPSKEM SKUPNEM TRŽIŠČU

Avstrijski kancler Gorbach in zunanji minister Kreisky sta se vrnila iz Pariza, kjer sta imela važne razgovore s francoskimi državniki. Gre namreč za priključitev Avstrije k Evropskemu skupnemu tržišču. Zadeva pa ni tako enostavna, kot se zdi na prvi pogled. Avstrija je po Državni pogodbi iz leta 1955 nevtralizirana država, kar pomeni, da se ne sme vključevati v vojaške zveze. Po drugi strani pa ima Avstrija nad 55 odstotkov zunanje trgovine prav z državami, ki so združene v Evropskem skupnem tržišču. Avstrijski državniki skušajo uveljaviti gospodarske koristi države, ne da bi s tem kršili določbo o nevtralizaciji francoski predsednik De Gaulle je naklonjen avstrijski zamisli. Grozi pa Hruščev, ki smatra Evropsko gospodarsko skupnost za naperjeno proti Sovjetski zvezi.

Avdijenca kulturnikov

Ta teden zboruje v Rimu XXII. mednarodni kongres pisateljev in skladateljev. Med njimi se nahajajo sloveča imena, kot Ildebrando Pizzetti, Calvo Sotelo, eden največjih sodobnih komponistov Zoltan Kodaly, prof. Vinciguerra, Diego Fabbri in drugi. Jugoslavijo zastopata Božidar Marković in Zivan Radjoković. Zborovavce je sprejel v slovesni avdijenci tudi papež Janez XXIII. V svojem nagovoru je dejal, da pisatelji in skladatelji ne iščejo pri svojem ustvarjanju gospodarskega dobička. Odlikuje jih vrlina, da vrednotijo duhovne lastnosti svojega naroda in da jih po svojem izoblikovanju narede za lastnino vsega človeštva.

Podržavljenje industrij, ki proizvajajo električno energijo za široko potrošnjo, je v skladu z določili ustave. Ta namreč predvideva, da se smejo velika industrijska podjetja podržaviti, če to zahtevajo višje družbene koristi. Industrijska električna podjetja, ki jih bo po izglasovanju zakona, prevzela posebna državna ustanova, so imela letno po 130 milijard lir dobička. Dose danji lastniki in delničarji bodo seveda dobili primerno odškodnino.

Vladni zakonski osnutek za podržavljenje električne energije bo proučila posebna komisija, ki jo sestavljajo predstavniki vseh strank, katere so zastopane v parlamentu.

—0—

Slomšek in koncil

Nedeljska številka vatikanskega glasila »Osservatore Romano« objavlja daljši članek ob stoletnici smrti škofa Antona Martina Slomška. Posebej poudarja njegove zasluge kot pobudnika za združitev ločenih slovanskih bratov. Dnevnik poudarja Slomškovo delo za ustanovitev lavantinske škofije s sedežem v Mariboru leta 1859. Ob stoletnici Slomškove smrti in v zvezi s cerkvenim zborom, kjer bodo razpravljali tudi o zbližanju s krščanskimi ločinami, navaja list tudi apostolsko vnemo našega škofa, ki je segla preko meja njegove škofije. Plod te vneme je ustanovitev Mohorjeve družbe in pa Bratovščine sv. Cirila in Metoda, katero je potrdil že papež Pij IX. Po njenem prizadevanju je Leon XIII. vpekljal obvezno češčenje slovanskih apostolov za vso Cerkev.

Članek se zaključuje z lepo mislijo, da je škof Slomšek svetilnik za ves slovenski narod, kateremu je zapustil visoko izročilo:

»Sveta vera bodi vam luč,
materin jezik bodi vam ključ«
za edino pravo in zveličavno omiko.

Ob koncu pa še dostavlja, da je naša dolžnost, spominjati se ob II. vatikanskem koncilu tega apostola za združitev ločenih bratov.

„Zadnji Napoleon“

Tisoč osemsto kilometrov zapadno od afriške obale se dviga sredi oceanskih valov samotni otok Svete Helene. Tu je preživel zadnja leta izgnanstva vsemogočni cesar Napoleon. Blizu odročne pristave Longwood so pokopali francoskega orla v preprostem grobu, kjer so Angleži dovolili kot napis samo besedo »Napoleon«. Edini spomin na velikega Korza so še maše zadušnice, ki jih opravlja vsakega 5. maja vikar iz bližnjega Jamestowna v že na pol razpadli kapeli.

Tuči letos se je pripeljal vikar, da opravi zadušnico za Napoleonom. Ko se je bližal nekdanjemu cesarjevemu bivališču, je nadoma zaslišal dva močna strela. Vdril je v sobo in zagledal v mlaki krvi nekega tujca s prestreljeno glavo. Poleg mrtveca je ležal na tleh listič z besedami:

5. maja 1821: Napoleon I. — 5. maja 1962: Napoleon IV. Duhovnik je prepaden stal ob truplu in se spogledoval, kdo je ta neznani Napoleonov potomec?

Na policijskem ravnateljstvu v Tuluzu je uradnik vzel s police sveženj listin in listal po življenjepisih čudaškega knjigarnarja Friderika Lapaliera. Na platnicah svežnja je okorna roka zapisala: Lapalier — Napoleon IV. Kdo je ta?

Knjigarnarja Lapaliera je poznal v Tuluzu vsak šolar. Vedel je, da mož brez prestanka bere samo Napoleonove življenjepise. Tako se je vanje poglobil, da se mu je kar zmešalo. Vsej okolici je pripovedoval, da je on Napoleon IV. in da bo tudi on umrl kot njegov prednik na samotnem atlantskem otoku.

Za Novo leto je pa Lapalier zginil iz Tuluz. V isti noči pa je bil umorjen v mestu tudi neki bankir. Tedaj je zginila velika vsota denarja. Po prstnih vtisih so ugotovili, da je zločin izvršil Lapalier, ki se je zatem odpeljal na otok Sv. Helene, kjer si je čez 4 mesece na nepojasnen način vzel življenja.

TEDENSKI KOLEDARČEK

1. julija, nedelja: 3 pobinkoština
2. julija, ponedeljek: Obisk Device Marije
3. julija, torek: Irenej
4. julija, sredo: Urh
5. julija, četrtek: Ciril in Metod
6. julija, petek: Bogomila
7. julija, sobota: Vilibald

NOVI BANKOVCI

Proti koncu leta bo Banca d'Italia dala v obtok nove bankovce po deset tisoč lir. Novi bankovci bodo nekoliko manjši od dosedanjih. Na vodnem odtisu bosta upodobljena glava umetnika Michelangela in rimski Kapitol. Barvni odtenki se pa bodo prelivali od rjavkaste do rdečkaste barve. Papir bo tako prirejen, da ga bo prav težko ponarediti.

Alžirski priseljenci že glasujejo

Medtem ko so v Oranu še do včeraj pokale bombe in so gorele palače, so Alžirci že pričeli glasovati o svoji bodočnosti. Alžirski priseljenci v Parizu, katerih je okoli 180.000, so že izrazili svojo voljo. Vsak volivec prejme dve raznobarvni glasovnici, na katerih je napisano v francoščini in arabščini: »Hočete, da postane Alžirija neodvisna država v sodelovanju s Francijo s pogoji določenimi v izjavi z dne 19. marca 1962?« Spodaj pa mora volivec prečrtati besedici »da« ali »ne«.

Dne 6. julija se bo izvršila predaja oblasti med francoskimi zastopniki in alžirsko začasno vlado. Volitve za ustavodajno skupščino pa bodo 22. julija. Do izročitve popolne oblasti domačinom bodo francoske čete skupno z alžirskimi opravljale varnostno službo.

IZ MALEGA RASTE VELIKO

V Rimu se od časa do časa ponavljajo napadi na sedeže levičarskih strank. Policija je dobila natančna poročila, kje se skrivajo atentatorji. Na podlagi sodnega dovoljenja je naredila preiskavo na petih sedežih mladinske organizacije misovcev. Našla je mnogo tiskanega materiala, ki za govarja fašistični režim. Poleg tega tudi kole, kakršne so uporabljali škvadristi pri pretepanju, in tudi precejšnje število steklenic z bencinom, ki se jih fantalini poslužujejo kot bomb. Policija je priprla devetnajst mladeničev, pripadnikov novofašistične stranke. Na podoben način je začelo tudi leta 1920, s koli, bencinom in ricinovim oljem.

41 sestankov

V Kongu se še ne moreta zmeniti predsednik Adula in predsednik separatistične vlade v Katangi Čombe za združitev Konga in Katange. Imela sta že nič manj kot 41 razgovorov, ki so trajali šest mesecev, a nista prišla do zaključkov. Pozitivno je le to, da je Adula dovolil svojemu tovarišu prost povratek na jug, medtem ko ga je poslani po brezuspešnih pogajanjih kratkoma zaprl. Čombe pa pravi, da se namerava še nadalje pogajati o združitvi vsega Konga, toda v kakem nevtralnem mestu.

ČASTNI DOKTOR

Sloviti filmski igravec Charlie Chaplin se mudi te dni v Londonu. Na univerzi v Oxfordu mu bodo podelili častni doktorat iz slovstvenih ved.

Drugi vesel dogodek ga čaka pa doma. Njegova žena Oona pričakuje dan na dan osmega otroka. Igravec, ki ima že nad 70 let, je izjavil, da ga rojstvo osmega potomca navdaja še z večjim ponosom kot doktorat.

Stotič ne

Znano je, da boleha Varnostni svet Združenih narodov na neozdravljivi bolezni. To je tako imenovani veto ali pravica velesil, da morejo s svojim edinim protivnim glasom ovreči vsak predlog. Če Sovjetom ni kaj prav, izustijo »njeto«; če ni Amerikanecem, se dvignejo s svojim »no« in vsak še tako pameten predlog pade v vodo.

Prejšnji teden so sovjetski odposlanci dosegli rekord v izvajanju te pravice. V neki sporni zadevi med Indijo in Pakistanom je sovjetski zastopnik izustil že stoti »njeto«, ne da bi ga kakorkoli utemeljeval.

NOVICE

Hruščev se je vrnil

Sovjetski voditelj Hruščev se je v nedeljo vrnil s političnega obiska v Romuniji. Na moskovskem letališču so ga sprejeli vladni in partijski predstavniki. Mala deklica je Hruščevu izročila šopek rož, katere je pa Nikita takoj ponudil prisotnemu bivšemu državreemu predsedniku Klementu Vorosilovu. Vsi menijo, da hoče Hruščev zopet uveljaviti starega soborca, katerega je na 22. strankinem kongresu vrget z vodilnih komunističnih vrst.

Par ur po prihodu je izšla tudi skupna sovjetska-romunska izjava o razgovorih v Bukarešti. V njej je najbolj važen poudarek, da bosta obe državi sklenili ločeni mirovni pogodbi z Vzhodno Nemčijo brez zapadnih velesil in da se bodo morale vse tuje čete umakniti iz Berlina. Istočasno so tudi Amerika, Francija in Anglija pozvali Sovjetsko zvezo k pogajanjem za Berlin. Kaže, da se bo sredi poletja zopet vnela hladna vojna za Berlin.

ZUNANJA TRGOVINA JUGOSLAVIJE

Zvezna ljudska skupščina bo v soboto razpravljala o novem zakonu za promet z blagom in storitvami s tujino, ki sta ga že odobrila gospodarska odbora obeh zborov skupščine. Po novem zakonu se bo sedanje število podjetij, ki se bavijo s trgovino z inozemstvom, znižalo na polovico, v nekatere panogah pa jih bo še manj.

Vsi ti ukrepi so v zvezi s preureditvijo zunanje jugoslovanske trgovine, katere plačilna bilanca izkazuje, kot znano, precejšen primanjkljaj.

Zmagal je razum

Le še nekaj dni loči Alžirce od zgodovinske odločitve glede neodvisne države. V sredo so se tudi francoski nacionalisti v Oranu vdali v neizbežno dejstvo, da si bodo domačini priborili svobodo. V tem mestu so se še do včeraj držali navodila, da je treba vse uničiti in požgati. Nad mestom se še vedno dvigajo velikanski zublji in oblaki dima, ker so oasovci zažgali zaloge nafte v pristanišču. Prebivavstvo je bežalo proti letališču, da bi se rešilo iz pekla. Spalo je na prostem, da bi dočakalo letala in se z njimi odpeljalo v Francijo.

Končno je tudi v Oranu zmagal razum. V vrstah oasovcev je nastal spor, tako da so voditelji skrajnega krila zbežali, ostali so pa pozvali svoje pristaše naj prenehajo z atentati in požigi.

Druga reklama

Policija v Milanu je zgrabila sedem ptičkov, ki so na zelo premeten način osleparili nad pet tisoč trgovskih podjetij za nič manj kot eno milijardo lir. Pred osmimi leti je zločinska družba ustanovila reklamno podjetje »Cotti Deleou« v Genovi, ki je pošiljalo velikim podjetjem vabilo, naj pošljejo svoj oglas za velik reklamni priročnik, v katerem oglašujejo vse večje evropske trgovske družbe. Na vabilih je bilo zapisano: »Oglas je popolnoma zastoj«. Edina dolžnost oglaševavcev je bila podpisati in žigosati prijavo. Ko je družba prejela prijavo, je zbrisala tisto zastojno obljubo in napisala: Za oglas se zavezujemo plačati 80 tisoč lir. Sleparska reklamna družba je potem izterjevala te vsote po bančnih čekih. Par let je sleparija uspevala, dokler se ni eden izmed oglasnikov ojunčil in je prijavil vso zadevo sodni. Osleparjena podjetja pa seveda ne bodo več videla svojega denarja.

Pomemben Titov razgovor v Beogradu

Jugoslovanski predsednik Tito je ob zaključku šolskega leta na visoki šoli političnih ved v Beogradu imel zanimiv in pomemben razgovor s predstavniki študentov in profesorjev omenjene šole. Glavni predmet njegovih izvajanj je bil zlasti sedanji gospodarski položaj države. Omenil je med drugim odnose med raznimi ljudskimi republikami. Slovence bo gotovo zanimal del njegovega razgovora, ki ga ponatiskujemo iz ljubljanskega Dela:

»V Sloveniji so bili ljudje nezadovoljni zato, ker nekatere republike — ki so dobivale dotacije in ki smo jim dajali pomoč — menijo, da se morajo izravnati s standardom, ki ga ima Slovenija, oziroma da je treba plače delovnih ljudi izravnati. To pa ne bi bilo prav, kajti delavec v Sloveniji bolje dela in daje veliko več od sebe kakor tisti, ki še ni zadosti usposobljen, ker živi v nekem, še do nedavnega zaostalem kraju oziroma dela v podjetju, katerega kapacitete so izkoriščene z vzemimo komaj 40%. Razumljivo je, da delavca, katerega produktivnost dela je pod povprečjem, ne moremo nagraditi tako kot tistega, ki daje vse svoje sile in katerega produktivnost je veliko večja. Delavec, katerega produktivnost je večja, bodisi da gre za Hrvaško, Slovenijo ali Srbijo oziroma za druge naše kraje, ne more s svojim standardom čakati tako dolgo, da se bo do ravni tega njegovega standarda povzpeli tudi tisti delavec, ki ima manjšo produktivnost. Prizadevati si moramo, da se bo standard dvigal tako na enem kakor tudi na drugem mestu, toda to ne pomeni, da mora tisti, ki več prispeva, čakati, ampak mora nasprotno tudi več dobiti, da bi bil stimuliran proizvajati še več in da

bi lahko dali od tega njegovega dela tudi tja, kjer delo in prispevek še nista na tako visoki ravni.

Vi veste, da sem si vedno prizadeval za izgradnjo nerazvitih krajev, v Črni gori, v Makedoniji, Kosmetu in drugje. Toda če želimo te kraje razviti, pri tem nimamo pravice zahtevati od tistih, ki so razvitejši, da bi se odrekli stimulansu pri svojem delu, oziroma da bi ti ljudje ne dobili nekaj več od svojega dela, ker so strokovnejši in dajejo skupnosti večji prispevek. In delavec v Sloveniji je bolj strokoven. Slovenija je spadala celo v Avstroogrske med razvitejše kraje.

Po drugi strani, če vzamemo Slovenijo kot primer, lahko temu, kar sem že rekel dodam še to, da Slovenci ne bi imeli pravice reči, da njim ni treba dajati tja, kamor je potrebno dati — recimo Makedoniji, Črni gori itd. Vse to je naša socialistična skupnost. Tisti ljudje, v Sloveniji ali kateri drugi republiki, ki pravijo, da takšnim krajem ni treba dajati — nimajo prav. Tem krajem moramo pomagati in jih podpreti, pri tem pa morajo tudi tisti, ki dobivajo pomoč upoštevati to, kar sem maloprej rekel o standardu ljudi v razvitejših krajih naše skupnosti.

Ponekod postavljajo včasih tudi nacionalno vprašanje. A čemu je treba to vprašanje postavljati? Mi smo nacionalno vprašanje rešili. Rešili smo ga med vojno in takoj po vojni — in slehernemu je bilo jasno, kaj hočemo. Čemu sedaj znova načenjati nacionalno vprašanje? To vprašanje načenjajo različni tuji elementi, potem pa nasedajo temu včasih tudi komunisti. Dobršen del prispeva k temu tudi ravnanja nekaterih ljudi na področju gospodarstva, tako da se z ekonomskimi ustvarjajo tudi narodnostni problemi. Po mojem mnenju, tu ne gre toliko za neki nacionalni šovinizem, temveč bolj za lokalizem, za težnjo, zase dobiti koristi.«

Tržaškega

TRŽAŠKI OBČINSKI SVET

Ponedeljkova seja tržaškega sveta je bila večinoma posvečena razpravi o predlogu občinskega odbora za zamenjavo nekega zemljišča, ki leži na pobočju med Barkovljami in Prosekom, z nekim zemljiščem v bližini Padrič. Zemljišče bi služilo za zgradnjo novega begunskega taborišča, ki naj bi nadomestilo sedanje taborišče pri Sveti Soboti. Razprava je bila zelo živahna in so se je udeležili številni svetovavci. Ti so poudarili, da gre za zbirno taborišče, v katerem bi bilo prostora za 500 do 700 beguncev. Predlog za zamenjavo zemljišča je večina svetovavcev zavrnila, zaradi česar bo župan podpisal dovoljenje za zgradnjo novega taborišča na področju Padrič.

Med drugimi ukrepi, ki so jih sprejeli na tej seji, je omeniti zlasti podelitev nekega občinskega zemljišča ustanovi ENALC. Na njem bo ta zgradila središče za strokovno usposabljanje trgovskih delavcev.

Svetovavec Pincherle je predlagal, naj bi odbor storil potrebne korake, da bi vlada proglasila rižarno pri Sveti Soboti, v kateri je bilo ubitih toliko žrtev, za narodni spomenik.

Pretekli torek so v prostorih tržaške trgovinske zbornice razpravljali o možnosti povečanja madžarskega tranzitnega prometa skozi Trst. Razgovorov so se udeležili predstavniki madžarskega državnega prevoznikovega podjetja ter zastopniki tržaške trgovinske zbornice. Madžarski promet skozi tržaško pristanišče je bil v zadnjih letih zelo nizek.

Časnikarski tiskarski uslužbenci v Trstu so prejšnji ponedeljek zvečer stopili v 48. urno stavko. Stavkovno gibanje tiskarskih uslužbencev je bilo v vsedržavnem merilu. V Trstu niso dva dni izšli trije dnevnik.

Opčine:

MANJKA NAM SPOSOBEN ZASTOPNIK

Od mnogih tujcev, ki se vozijo skozi Opčine, smo slišali razne pritožbe in zlasti opazke, ki ne delajo časti tržaški mestni upravi. Ker se naše naselje nahaja ob važni prometni žili, se zlasti vozniki avtomobilov čudijo, kako je mogoče, da so glavne ceste ponoči tako slabo razsvetljene. Vozila bi morala uporabljati na teh cestah tako imenovane »mestne« luči, a to je ne mogoče, ker je javna razsvetljava pomanjkljiva. Zato so prisiljeni voziti z močnimi lučmi, kar pa hudo moti pešce in voznike motornih koles. Nič čudnega torej ni, če se tako pogosto dogajajo prometne nesreče.

Toda tudi drugače je naše naselje, ki velja za turistično središče, hudo zanemarjeno. Tu mislimo predvsem na snago po ulicah, o čemer se je tudi po listih večkrat pisalo, ne da bi doslej to imelo primeren učinek.

Že iz tega, kar smo navedli, izhaja, kako bi bilo potrebno, da bi v mestnem svetu imeli svojega sposobnega domačega zastopnika, saj je jasno, da le domačin lahko temeljito pozna razmere in potrebe svojega naselja. Na to opozarjamo zlasti sedaj, ko se bodo začele priprave za jesenske občinske volitve.

SPREJEM NA JUGOSLOVANSKEM KONZULATU

V petek prejšnjega tedna, ko so na tržaškem vleseju obhajali dan Jugoslavije, je jugoslovanski generalni konzul v Trstu dr. Žiga Vodusek priredil v prostorih konzulata slovesen sprejem. Z jugoslovanske strani so se ga udeležili veleposlanik v Rimu Mihajlo Javorski in visoki predstavniki s področja gospodarstva in trgovine. Med tukajšnjimi oblastniki smo opazili generalnega komisarja dr. Mazza in več vidnejših političnih osebnosti kakor tudi predstavnike gospodarskih in trgovinskih organizacij.

Sprejema so se nadalje udeležili številni predstavniki slovenskih političnih, gospodarskih in kulturnih organizacij iz Trsta in Gorice.

Sv. M. M. Spodnja:

ČAKAJO NA IZPOLNITEV OBLJUBE

Prebivavci tistega predela Sv. M. M. Spodnje, ki imajo svoja stanovanja ob cesti, katera vodi od gostilne »Bacco« do Rovt, so naredili že več vlog na tržaškega župana, naj posreduje, da bi se končno uredila in asfaltirala omenjena cesta. Župan je pred približno 6 meseci odgovoril, da je prošnje proučil in da bodo predlagana dela izvedli, kakor hitro bodo uredili nekaj drugih poti v bližini.

Ta dela so menda že zaključena in zato prizadeti prebivavci sedaj pričakujejo, da pride kmalu na vrsto tudi njih cesta. Opozarjajo pa, da bi bilo treba hkrati rešiti tudi vprašanje javne električne razsvetljave, ki je danes ponekod pomanjkljiva.

Sesljan:

PRVA RAZSTAVA DOMAČIH VIN

V petek, na praznik sv. Petra in Pavla, bodo na trgu v Sesljanu odprli prvo razstavo vin, ki se pridelajo na področju devinsko-nabrežinske občine. Pri razstavi, ki jo s sodelovanjem Kmetijskega nadzornišтва prireja devinsko-nabrežinska občinska uprava, bo sodelovalo 16 vinogradnikov. Posebna komisija bo med razstavljavce razdelila več nagrad za najboljša vina.

Obiskovavci bodo razstavljene pridelke lahko tudi pokusili in kupili; okrepčali pa se bodo lahko s pristnim domačim »pršutom«. Med razstavo, ki bo trajala tri dni, bosta goste izmenoma zabavali dve godbi na pihala.

STIVAN

V torek popoldne se je nutil na avtomobilski cesti pod železniškim viaduktom med Tržičem in Štivanom strašen prizor. Iz Sesljana je z vso silo — baje 150 kilometrov na uro — privozil nov Mercedes z značko Salzburg. V njem so sedeli trije gospodje in zadaj tri gopse, katerih vsaka je pestovala na kolenih otročička. Avto je privozil iz cestnega predora in je bil bržkone namenjen proti Tržiču. Na križišču pod viaduktom se pa avstrijski vozač ni znašel in je naglo zavil na desno, namesto na levo. Z drobnim gruščem nasuta cesta je spodnesla vozilo, da je treščilo z vso silo v podporni steber pod mostom. Avto se je razletel kar na drobne kose. Dve osebi se borita

v bolnišnici s smrtjo, tri so pa hudo ranjene. Vsi trije otročiči, stari po 4 leta, so k sreči le laže ranjeni. Nesreče je pa kriva prenagla vožnja.

PRIREDITVE SLOVENSКИH SOL

Slovenske osnovne in druge šole na Tržaškem nadaljujejo s svojimi prireditvami in razstavami za zaključek šolskega leta. Na Telovo je priredila zaključno šolsko razstavo osnovna šola v Šempolaju. Osnovna šola v Borštu je imela šolsko prireditev v nedeljo, razstava pa bo v petek, 29. tega meseca. Osnovna šola v Dolini je imela zaključno šolsko prireditev v četrtek, 28. tega meseca. Prejšnjo nedeljo so nastopili na zaključni šolski prireditvi tudi otroci iz Mačkovelj in Prebenega. Hkrati so priredili v šolskih prostorih razstavo ročnih del in risb.

Vsem učencem in učiteljem želimo, da bi srečno prebili počitnice in se nato z novimi silami vrnili v šole.

P. D. »GRMADA«

priredi v nedeljo 1. julija 1962 ob 20. uri
v Mavhinjah

Pleš na prostem

Igra Dolinski kvintet, pojeta Darjo in Darko.
Pristna domača kapljica in kranjske klobase.
Vabljeni vsi!

IZLET SPDT NA »BOHINJSKO OHCET«

Odhod 1. julija ob 5. uri od začetka ulice Fabio Severo. Prosimo za točnost.

V nedeljo 15. julija priredi SPDT planinski izlet v najbližjo sosesčino očaka Triglava: preko Bleda na Pokljuko ter od tod za planince na Lipanski vrh (1983 m). Vpisovanje in obvestila v ul. Geppa 9.

Beneška Slovenija

SREDNJE

Morda še ne veste, da je našega župana zadela huda nesreča. Pojasnili pa bomo, kaj se o njej sliši. Pripadniki vladne stranke iz Slenarta so pred nekaj dnevi organizirali izlet v sosednjo Avstrijo. Vesele družbe in pohoda se je udeležil tudi naš župan. Prišlo je v Tolmeč. Toplo je bilo in žeja huda, pa so si šli vsi omočiti usta v gostilno. Med njimi tudi župan. Ko odhajajo iz sobe, se on zaleti v velika steklena vrata in jih z glavo prederje. Steklo se vsuje po njem in ga precej poreže po licih. Tovariši so se veselo odpeljali naprej, on je pa moral v bolnišnico. Seveda je moral poprej še poplačati škodo gostilničarju. To pa še ni največja nesreča, bolj važno je, da glava ozdravi.

TAVORJANA

Nekaj razburkanih dni bomo doživeli prihodnji mesec v naši občini. Imeli bomo namreč občinske volitve, ker je naš občinski svet z županom vred odstopil. Volivci že ugibajo, kdo nam bo v prihodnje županil. Vseh volivnih upravičencev imamo okoli 2140; več kot ena tretjina teh se pa nahaja na delu v inozemstvu. Vsi ne bodo prišli domov volit. Za sedeže se poteguje na eni strani demokršćanska stranka, na drugi pa združeni komunisti in socialisti. Pri zadnjih volitvah se je pojavila tudi stranka neodvisnih, ki so pa v resnici bili odvisni

ODLIKOVANI KMETOVAVCI

V nedeljo se je slovesno zaključilo pokrajinsko kmetijsko tekmovanje v sklopu vsedržavnega kmetijskega praznovanja. Poljedelsko ministrstvo je namreč razpisalo že leta 1959-60 nagradno triletno tekmovanje. Pri tem gre za uspehe pri izboljšavi in povečanju plodne površine, posebno kar se tiče namakanja in mehanične obdelave. Posebne tekme so bile pa razpisane za moško in žensko kmečko mladino.

Odlikovanih tekmovavcev v goriški pokrajini je bilo 24, ki so prejeli nagrade v znesku dveh milijonov in 250 tisoč lir. Izboljšali so pa za 200 ha obdelane zemlje.

Izmed naših rojakov so bili odlikovani v kategoriji malih kmečkih posestev: Izidor Polenčič s Plešiva, Ciril Sirk iz Krmina, Karlo Komjanc z Valerišča, Lojze Polenčič s Plešiva ter Markovič in Prinčič z Žegla. V kategoriji moške mladine so pa prejeli denarne nagrade: Karlo Drufovka, Silvester Primožič in Aleksander Klanjšček, vsi z Oslavja.

Naše ženske kmečke mladine pa to pot ne najdemo v seznamu odlikovanih. Pomisljivo, a ne preveč spodbudno!

DRUŽINSKI DAVEK

Družinski davek je že od nekdaj razburjal duhove goriških občanov. Po zadnjem sklepu občinskega sveta se bodo pa malo potolazili. Svetovavci so namreč izglasovali višjo neobdavčljivo vsoto. V čem obstoji ta davčna olajšava, nam najbolj pojasni preprost vzgled. Poglavar družine, ki je imel letno 780 tisoč lir plače (povprečno 65 tisoč mesečno), je bil doslej obdavčen s 6500 li. rami. Po novem sklepu pa bo oproščen turli te vsote kot družinskega davka.

Zaradi teh olajšav v prid revnim družinam

- Kanalška dolina

od večinske stranke. Pri sedanjih volitvah bodo močno odločevali mladi volivci in slovenski kraji Mažerola, Tamora, Drejan in drugi.

RONEC

Pred nekaj tedni je prišel k nam nov župnik g. Josip Ribis. Doslej je upravljal faro v Venzoni. Vse civilne in občinske oblasti so novega dušnega pastirja prav slovesno sprejele. Mi bomo pa šele videli, kako bo pod novim gospodom in bomo potem izrekli svojo sodbo. Naši slovenski verniki si vedno želijo samo to, da bi jih njih dušni pastirji razumeli v materinem jeziku. To je pa najmanj, kar se mora zahtevati od dobrega farnega pastirja.

IZ KARNAHTSKE DOLINE

Po tej dolini je raztrošenih dokaj vasic in zaselkov, ki so res Bogu tako za hrbotom, da se nihče ne briga zanje. Neurejeni so hudoourniki in potoki. Ob vsakem večjem nallivu privalijo valovi prod in kamenje, da smo še ob tisto pest rodovitne zemlje.

V nekatere vasi ne moreš niti s kolesom. kaj bi govorili o prometu z vozovi? V Gorenje na primer ne pelje niti dober kolo-voz. Še slabše je pa v Rupih, kjer ti ne morejo postreči niti s kozarcem dobre pitne vode. Vodo zajemajo iz potoka, ki seveda ni vedno čist. In vendar te vasi niso tako daleč od sveta. Do Nem ni niti deset kilometrov in vendar smo zapuščeni.

bo izgubila občinska uprava 30 milijonov lir dohodkov. Upa jih pridobiti z natančnejšim pregledom drugih bogatejših davkoplačevalcev, ki se vedno izmuznejo davkov z napačnimi prijavami.

DOBERDOB

V nedeljo so naši mali šolarji prav razveselili svoje mamice in očke. Šolska razstava in nastop osnovne šole sta pokazala, da se otroci in učiteljstvo razumejo in da jim ni dovolj samo gola abeceda, marveč tudi še kaj poleg. Otroci se še bolj oklenejo šole in svojih vzgojiteljev, če vidijo, da jim ti nudijo spodbud tudi izven šolskih klopi. Upamo, da bo tudi v bodočnosti tako in še bolje.

V nedeljo smo po tržaškem radiu poslušali oddajo »Doberdob v besedi in v pesmi«. Vmes smo slišali tudi marsikatero zanimivo mnenje od našega župana in drugih možakov, kako bi se dalo tudi v našem okraju dvigniti gospodarsko stanje. V slogi bi morali okrepiti kmečko posojilnico, poskrbeti za mlekarstvo in tudi za turistična gostišča pa bi se tudi ta naša spodnja kraška prestolnica dvignila.

Doberdobska planota je znana, da je prav slabo oskrbljena s prometnimi zvezami. Avtobusi so redki in je zlasti zveza z Gorico pa tudi proti Ronkam slabo urejena. Vrhovske vasi in zaselki so pa, kar se tiče prometnih zvez, kakor na robu sveta. Nekaj na boljšem bo, kot se sliši, Martinščina. S 13. junijem je začelo prevozno podjetje Sponton iz Romansa z redno vožnjo dva kraja na dan ob sredah in sobotah. Proga povezuje Sredipolje in postajo v Gradiški z Martinščino.

Morda bi se dalo urediti tudi tako, da bi se doberdobsko in gradiščansko županstvo dogovorili za podaljšek proge do Doberdoba?

KRMIN

Od danes pa do nedelje 1. julija praznujejo Krminčani običajno »šagro« svetega Ivana. V četrtek so slovesno otvorili vinsko pokušnjo. V petek pa bo odprta velika razstava pohištva. Na sporedu so tudi nogometne in kolesarske tekme; nastopi varietej in seveda tudi plesna zabava. Prireditelji si obetajo velik obisk in dobiček, če ne bo slabo vreme prekrizalo načrtov.

RONKE

V torek dopoldne se je pripetila v ulici Dante huda avtomobilska nesreča, pri kateri je zgubil življenje 32-letni šofer Jože Klinec, doma iz Podgore. Sedel je v kabini tovornjaka s prikolico, ki je vozil iz Tržiča proti Sredipolju. Nasproti je prdrvel drugi tovornjak, kateremu se je pri srečanju na čuden način odpela prikolica, ki se je z vso silo zaletela v kabino goriškega tovornjaka. Šofer je le malo ranjen, nesrečnega Klineca je pa popolnoma zmečkalo. S težavo so ga izvlekli iz popolnoma zavitega železja.

STEVEJAN

Začelo nas je daviti najhujše delo. Vse hkrati se je nabralo. Delovnih rok pa primanjkuje vedno bolj. Težko je dobiti de-

Iz Goriške

lavca tudi za en dan, čeprav mu ponudiš dvatisoč lir dnevno in petkrat hrano. Vse gre drugam za lažjim zaslužkom. Nekaj jih je šlo tudi preko morja, od teh so se ne kateri že vrnili domov, ker tudi v Ameriki ni vse zlato, kar se sveti.

Naši mladini — začeti pa je treba pri najmlajših — je treba vcepiti ljubezen do doma in do dela. Seveda bi morali učitelji že od prvega razreda dalje poudarjati, da sta prav to dva stebra, ki bosta naše ljudi ohranila na rodni zemlji. Prav učitelje čaka velika dolžnost. Poudarjamo učitelje, ker bi si tudi v števerjanski šoli želeli moško učiteljsko moč. Šola bo dobila ugled in spoštovanje pri starših in pri otrocih, če bodo čutili nad seboj krepko roko.

OBCINARJEM BESEDO

Pred kratkim je goriški občinski odbor sprejel več sklepov, ki se tičejo mestnega regulacijskega načrta. Podžupan Gallarotti je predlagal, naj bi mestni svet obvestil tudi prebivavce goriške občine o nameravnih delih in naj bi jim nudil možnost, da tudi oni povedo svoje mnenje in predloge, preden se bo začel načrt izvajati. Sklep je bil sprejet in bo v kratkem izšla posebna brošura z nameravnimi osnutki, da se bodo meščani seznanili z njimi in mogli povedati svoje misli.

Odbor je tudi sklenil, naj se v juliju in avgustu odpre občinski park s posebnim kioskom, kjer bodo občinstvu na razpolago revije, časopisi in knjige. Ta pobuda, ki je že več let v navadi, naj bi meščanom, ki si ne morejo privoščiti letovišč, pomagala preživeti v mirnem zatišju vroče poletne dneve.

PRAH IN BLATO

Severni del goriškega mesta z Livado vred ima zadnje čase res take ceste in ulice, da se prebivavci po vsej pravici pri- tožujejo. Poglejmo samo, v kakšnem stanju so ceste Campi, Buffolini, Livada in Palladio, ki vodi s Katarinija k uršulinskim šolam. Kakor hitro je le malo bolj suho, se dviga tak prah, da so vse učenke bele kot mokarice. Cestna brizgalka zmoči prah, kadar so ljudje že odšli po prašni cesti na delo in šolarji k pouku. Pa še niti ne zmoči vsak dan ali pa ob takih nerodnih urah, ko res ni potrebno. Druga nevšečnost je ob količkah deževnem vremenu; takrat je pa po omenjenih cestah blata do gležnjev. Čudimo se, da naši občinski možje ne pomislijo, da je zrastle na Livadi in proti Soči že celo predmestje. Ceste, pravzaprav poljska pota, so pa še vedno take kot poprej, ko so po njih prevažali samo krompir ali gnoj.

Čas bi zatorej bil, da se pozanimajo tudi za ta zapuščeni mestni del.

ŠAHOVSKE TEKME

Goriški šahovski klub je prejšnje dni odigral povračilno šahovsko tekmo s klubom kavarne Bratuš. Zmagali so člani iz kavarne Garibaldi s 4 in pol točkami proti 2 in pol. Izmed Bratuževih sta odnesla po eno točko Bednarik in Bitežnik, pol točke pa Cvitko- vič.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Zanimive prireditve v Spoletu

Na festivalu dveh svetov v Spoletu so uprizorili v soboto zvečer v gledališču Caio Melisso novo izdajo znamenitih »Listov iz albuma«, to je nenavadna, drzna in inteligentna predstava, ki si jo je zamislil sam Giancarlo Menotti in glede katere je težko reči, h kakšni gledališki zvrsti spada. Gre namreč za naglo in sproščeno revijo pravega gledališkega duha in talenta, pri kateri so sodelovali evropski in ameriški avtorji, ki pa niso hoteli v kratkem času, ki jim je bilo določen, izčrpati vseh gledaliških možnosti. Prispevali so kratke tekste, izmed katerih vsak predstavlja kako živo in značilno strujo novega gledališča. Mednje pa je bil vrinjen tudi neki tekst Miguela de Cervantesa, ki pa se ni zdel prav nič neaktualen. Ti »Listi iz albuma« so bili včasih humoristični, včasih groteskni, dramatični, simbolistični ali satirični. Napisali so jih italijanski in ameriški avtorji Menotti, Rafael Alberti, Howard Shadwick, Hario Fratti, Thornton Wilder in drugi. Glasba je bila od skladateljev Galvana, Kreislera, Pergolesija in Poulencsa. Sodelovala je baletna skupina Alwina Nicolaisa. Igralo pa je 18 igralcev različne narodnosti, med katerimi je bil Thomas William. Med igralci sta bili tudi dve črnski pevki. Predstava je odlično uspela.

V okviru festivala dveh svetov, so v ponedeljek uprizorili v gledališču Caio Melisso, moderno versko dramo »Black nativity« (Črnski božič). Pesmi, ki so jih peli pri uprizoritvi so nastale pred štirimi generacijami in so jih peli takrat pri črnski službi božji. Zdaj so jih le nekoliko modernizirali. Seveda v črnski uprizoritvi, pa četudi ima cerkveni značaj, ne more manjkati ples. S to predstavo so hoteli dati gledališko obliko biblični glasbi in ponesti bibli-

no dogajanje ven iz cerkve, ne da bi pri tem odstranili cerkev iz biblije. Iz tega razloga so najeli za predstavo pevce, ki pojejo v cerkvenih kongregacijah, kjer goje biblično petje kot del cerkvenega petja. Tako petje je še vedno živo v črnskih skupnostih v Ameriki, kjer pojejo biblične zgodbe sproščeno, z mnogimi improvizacijami, ponavljajoč fraze, kolikor hočejo in prepuščajo se ritmu in besedam, ne da bi se brigali za oblikovne priredbe. Pesmi, ki so jih peli pri predstavi, so pomešane tudi s kriki, z gibanjem in z mimiko. Pri teh verskih plesih plesavci in plesavke ne smejo nikoli prekrizati nog, ker bi drugače njihov ples postal diabolichen, po verovanju črnskih vernikov. Drugače pa so ti plesi ritmično razgibani in celo frenetični. Ta predstava je pomenila posebno zanimivost Spoletskega festivala.

— 0 —

»VOJNI REQUIEM« SKLADATELJA BRITTENA

Najnovejšo delo britanskega skladatelja Benjamina Brittena, »Vojni requiem«, ki so ga prvič izvedli nedavno v okviru svečanosti ob blagoslovitvi nove katedrale v Coventryju, je dalo povod raznim laskavim ocenam. Besedilo tega »Requiem« temelji na besedah pesnika Wifrieda Owensa, ki je padel 25 let star tik pred koncem prve svetovne vojne. Na stih tega pesnika je navezano besedilo latinske maše zadušnice.

Brittenovo delo združuje elemente klasične srednjeveške glasbe s sodobno atonalno, napisano je pa za naravnost gigantsko izvajanje. Pri izvajanju sodelujejo mešani pevski zbor, otroški zbor, komorni in simfonični orkester, orgle in trije solisti. Pri premierski izvedbi sta nastopila dva dirigenta: Britten sam je dirigiral komorni orkester in soliste, druge ansamble pa drug dirigent.

Po sedaj objavljenih kritikah se delo po svojih glasbeno-tehničnih dimenzijah in svojem značaju popolnoma oddaljuje od Brittenovih komornih oper in ga je treba po vsej pravici postaviti v isto vrsto z rekviemi Mozarta in Verdija. Solistične vloge so na prvi izvedbi peli tenorist Peter Pears, baritonist Dietrich Fischer-Diskau in sopranistka Harther Harper.

Kratke kulturne novice

• Slavní tržaški ansambel »Trio di Trieste« se je te dni razšel, po skoraj 30-letnem obstoju. V nedeljo so pianist Dario de Rosa, violiniist Renato Zanettovich in violončelist Libero Lana zadnjič skupaj nastopili na koncertu, ki so ga priredili na Dunaju.

• Razsodišče deklic v Parizu je podelilo dasejo veliko Nagrado za otroško literaturo za Vauthierov roman »Faon l'heroique (Junaški faon)«. Nagrada znaša pol milijona lahkkih frankov.

• V zgodovinskem muzeju na Dunaju so priredili spominsko razstavo Johanna Nestroya, za 100-letnico smrti tega slavnega avstrijskega dramatika. Razstava bo odprta do konca avgusta. Poleg številnih predmetov, ki se nanašajo na zasebno življenje in literarno dejavnost Johanna Nestroya, je videti na razstavi tudi razne izdaje njegovih dram in ilustracij k njim.

• Dne 6. julija se bo začel v poljskem letoviškem kraju Sopot ob Baltskem morju drugi mednarodni festival popevk. Italijo bo na festivalu zastopala Florentinka Ana Mascelli. Vsak pevec bo lahko nastopil z dvema pesmima, z eno iz lastne domovine in s kako poljsko popevko, ki pa bo lahko prevedena v tuj jezik.

Polemika med Pejujem in Strtom

Zdaj vodita v Parizu polemiko Jean Paul Sartre in njegov bivši sodelavec, pravkar odstavljeni urednik revije »Les temps modernes«, Marcel Peju. Ta je bil pred nekaj dnevi odstavljen, ker se on in Sartre nista več strinjala glede francoske politike v Alžiriji. Zdaj pa je objavil Marcel Peju članek, v katerem obtožuje Sartra, da je mlačen do alžirske revolucije. Njegov sklep pa, da naj pride v uredništvo revije Francis Jeanson, je označil za teatralen. Francis Jeanson se namreč skriva zaradi obsodbe na deset let ječe, ki so mu jo prisodili decembra leta 1960 zaradi tega, ker je ustanovil neko organizacijo v podporo alžirski osvobodilni fronti. Peju napada Sartra tudi zaradi zadeve z mlado Alžirko Djamilo Boupacha, okrog katere so gnali nekaj časa velik hrup. V odgovor na Pejujev članek je objavilo tudi uredništvo revije »Les temps modernes« odprto pismo v listu »Le Monde«. V pismu je rečeno, da ni res, da bi bili odstranili Pejuja iz uredništva zaradi političnih nesporazumov s Sartrom, ravnotako zanika uredništvo, da bi bilo mlačno do alžirske zadeve, ter skuša prikazati Sartrovo ravnanje glede Djamille Boupache kot pravično.

Literarna polemika

Te dni je moralo sodišče v Beogradu razsojati spor med dvema znanima srbskima pisateljima. To sta Oscar Davičo in Čedomil Minderovič. Minderovič je predsednik društva srbskih pisateljev in velja za pesnika jugoslovanske komunistične revolucije. Tožila sta drug drugega zaradi žaljivih izrazov v polemiki, ki sta jo vodila med seboj. Davičo je objavil v nekem črnogorskem listu intervju, v katerem je obdolžil Minderoviča, da kaže monopolistične ambicije in tendence ter hoče spremeniti pisatelje v ponižne in servilne šolarčke. Minderovič pa je Daviča prav tako preko tiska obtožil, da je literarni ekshibicionist. Pri tem je treba omeniti, da je Oscar Davičo sicer komunistični pisatelj in se drži linije, vendar pa velja za mnogo bolj liberalnega in sproščenega kot Minderovič, ki je znan po svojem dogmatičnem življenjskem konceptu. Minderovič tudi predstavlja v zvezi jugoslovanskih pisateljev organizacijo komunistov. Sodišče se je z zadevo precej dolgo ukvarjalo, nazadnje pa je proglasilo oba pisatelja za nekriva, češ da izrazi, s katerimi sta obkledala drug drugega, ne predstavljajo osebne žalitve, ampak spadajo v okvir literarne polemike.

IRENA EMELJANOVA IZPUŠČENA IZ ZAPORA

Irena Emeljano, hčerko Olge Ivinskaje, nekdanje zaupnice Nobelovega nagrajenca Borisa Pasternaka, so predčasno izpustili iz zapore. Irena Emeljano je bila nekaj mesecev po pesnikovi smrti obsojena zaradi soudeležbe pri deviznem prekršku, ki so ga očitali njeni materi, na tri leta odvzema svobode. Njena mati Olga Evinskaja je bila takrat obsojena na osem let odvzema svobode in je še vedno v taborišču za prisilno delo.

Knjižica o moderni umetnosti

Znani videmski slikar in esejist Emilio Culiati je objavil v Vidmu knjižico z naslovom »Sensibilità e ragione« (Občutljivost in pamet). Na nekaj več kot 30 straneh obravnava razne filozofske in umetnostno-estetske probleme v zagovor realistične struje v umetnosti. Knjižica je ilustrirana z lepimi reprodukcijami in črno-belem raznih umetnikov realistov. Poleg Culiata so zastopani z ilustracijami Enrico De Cillia, Sergio Altieri in Canci Magnano. V knjižici omenja tudi nekatere slovenske umetnike.

Vzhodni Nemci bolj sovjetski od Sovjetov

Iz Vzhodnega Berlina prihaja nenavadno sporočilo. Alfred Kurella, predsednik kulturne komisije pri Politbiroju, je ostro napadel sovjetskega književnika Iljo Fradkina, sodelavca moskovske revije »Noprosy Literatury«, ki je nedavno objavil v vzhodnonemški reviji »Kunst und Literatur« članek, v katerem opisuje, kako se sedaj sovjetski pisatelji zavzemajo za destalinizacijo umetnosti. »Pod Stalinom je bilo zatirano ustvarjalno mišljenje,« piše Fradkin, »v duhovnem življenju Sovjetske zveze je prišlo do zastoja, sedaj je pa tista žalostna doba premagana in se počasi revidirajo razne lažne resnice, ki so pod Stalinom veljale za neizpodbitne.«

In Ilja Fradkin nadaljuje v svojem členu: »Neutemeljeno in kar povprek so v tistih letih najrazličnejše pojave zahodne umetnosti označevali z dekadenco. Vsa umetnost in književnost 20. stoletja je veljala za dekadentno, danes je pa spet svobodna ustvarjalna diskusija značilna za sovjetsko duhovno življenje. Če v tej diskusiji zmaga to ali ono mišljenje, ni več zato, ker je bilo tako ukazano od zgoraj, sodnik je končno čitatelj.«

Predvsem ta del članka je razkačil vzhodnonemškega literarnega papeža Kurello, zlasti še, ker so od Fradkina omenjene knjige v Vzhodni Nemčiji prepovedane. Misel, da se prepusti pravica do odločitve pravcu, se zdi Kurelli naravnost zločinska in krivoverska.

Za Kurello je prav tako kot pod Stalinom še vedno »idealno-politična« vsebina merodajna za presojo umetnosti in umetnikov. Kurella piše: »Umetnostna politika se ne more odpovedati svojemu vplivu na umetnost in umetnike, opozarjati jih mora na njihove napake v ustvarjanju in po potrebi tu-

di upravnno poseči vmes.« Kurella opozarja na primer na »Dr. Zivaga«, za katerega pravi, da je v tem romanu Boris Pasternak »grobo popačil zgodovinsko resnico in nazadnjaško prikazal težnje, ki ovirajo socialistični razvoj.«

Kurella se razburja nad tem, da Fradkin omenja, kako sovjetsko razumništvo globoko obžaluje svoj pogled nazaj in nujno zahteva revizijo prejšnjih sodb, ki je za Kurello popolnoma nezaželena. Kurella je proti slehernemu zbližanju umetnosti in književnosti med obema deloma Nemčije in piše, da družabno zaostala Zahodna Nemčija razvoju literature le škoduje. Zahteva torej poleg politične tudi kulturno delitev Nemčije.

Kurelov napad na ruske književnike vzbuja v Zahodni Evropi veliko pozornost.

— 0 —

USPEH AMERISKEGA JAZZISTA V LENINGRADU

Ameriški jazz orkester Bennyja Goodmana je dosegel pred dnevi triumfalni uspeh v Leningradu v zimskem stadionu, kjer se je zbralo 6.000 poslušalcev. B. Goodman jih je izredno navdušil z izvajanjem svojega orkestra. Ko so se člani orkestra že vrnili v garderobo, so navdušeni poslušalci začeli ponovno s takimi ovacijami, da so bili prisiljeni vrniti se na oder in ponoviti neko izvedbo. Po tej zadnji skladbi je množica še okrog deset minut stala in ploskala ameriškemu ansamblu. Glasbeni kritiki, ki so bili navzoči v gledališču, in med njimi tudi kritik »Izvestij«, so se skladali v pohvalah Goodmanovega mojstrstva in imenitnih izvedb njegovega orkestra.

GOSPODARSTVO

Nova žitna politika

S prvim letošnjim julijem se bo spreminila dosedanja žitna politika. Obveznih od daj v državna skladišča (ammassi) ne bo več, veljavne pa bodo postale določbe, ki jih je sklenil ministrski svet Evropskega skupnega tržišča (EST). Te določbe niso v vseh potankostih niti izdelane, zato navajamo tu samo glavne smernice:

Leta 1970 bo morala veljati v vseh 6 državah EST za pšenico ista cena. Z letošnjim letom se pa začnejo izvajati določila, da se to doseže. Ta pot pa bo zahtevala žrtve od žitorejcev posameznih držav, predvsem Italije in Nemčije, kjer je cena pšenice sora zmerno visoka — mnogo nad svetovno ceno —, okoristili pa se bodo nekoliko francoski žitorejci, ki bodo dobili za pšenico nekoliko več kot do sedaj.

Za celotno ozemlje EST je bila za leto določena cena med 5589 in 7433 lir za 100 kg pšenice. V tem okviru določi vsaka država svojo ceno. Dejansko pa določi država dve ceni, in sicer nakazalno - indikativno ter posredovalno - intervencijsko. Praktično bo italijanska nakazalna cena najbrž 7200 lir za 100 kg mehke pšenice. Okoli te vsote se bo sukala cena, ki jo bodo plačevali mlini žitorejcem ali prostim zbirališčem, ki bodo skoraj gotovo ostala. Če pa bi navedena cena znatno padla, stopi v veljavo posredovalna cena, ki trenutno še ni določena, a se zdi, da bo v Italiji 6500 ali 10% nižja od nakazalne. Če bi cena na prostem trgu — drugega že tako ne bo — padla pod 6500, mora država posredovati in kupiti po ceni 6500 lir vse blago, ki bi ga prodajavci nudili. S tem da država zbere v svoja skladišča mnogo pšenice, se blago na trgu razredči in cena se zopet dvigne. Cena pa se ne bo mogla dvigniti mnogo nad nakazalno - indikativno ceno, ker bo potem zopet država intervenirala z žitom iz svojih zalog. Če bi pa jih še ne imela, lahko poseže z uvoženo pšenico.

Pred jesensko setvijo ozimne pšenice bo že določena nakazalna - indikativna cena za prihodnji pridelek, tako da bo vsak žitorejec natančno vedel, na kakšno ceno lahko računa. Iz tega računanja bo žitorejec sklepal, ali se mu izplača razširiti ali omejiti setev ozimne pšenice. Nakazalna cena za drugo leto bo gotovo nekoliko nižja, kot je letošnja.

PŠENICNA LETINA V ITALIJI

Po dosedanjih, še ne zaključnih poročilih ima Italija letos prav dobro žitno letino. Pridelek cenijo na med 85 in 90 milijonov stotov. Lanski pridelek je znašal 82,9 milijona stotov in je torej letošnji boljši, čeprav moramo upoštevati, da je bilo s pšenico posejana površina za 190.000 ha večja kot leto prej.

Ni pa letina sorazmerno visoka po vsej Italiji. Medtem ko je v Benečijah letina prav dobra, je bila v Puljah in v Kalabriji, posebno pa na Siciliji mnogo slabša. V teh krajih sejejo predvsem trdo pšenico, ki služi za testenine in te pšenice pridelava Italija redno premalo. Zaradi letošnje slabe letine na Siciliji, bo najbrž država morala uvoziti nad 8 milijonov stotov trde pšenice.

Uporaba odvečne hrane

Na svetu je nekaj držav, ki proizvajajo letno več hrane, kot je potrebno za prehrano državljanov. Na drugi strani je mnogo držav, ki proizvajajo premalo hrane, a imajo sredstva, da jo kupijo. Nadalje pa so tudi države, ki same pridelajo premalo hrane in ki tudi nimajo sredstev, da bi jo kupile. Za gospodarsko in socialno pravično upravljanje odviskov hrane v posameznih državah je pod okriljem FAO (Mednarodni urad za kmetijstvo in prehrano) bil ustanovljen poseben odbor, ki naj izdela »Program za prehrano sveta«. Delovanje tega odbora je zaenkrat predvideno na 3 leta in razpolaga s kapitalom 100 milijonov dolarjev, večinoma žrtvovanih od ZDA.

Liofilizacija matičnega mlečka

Pod liofilizacijo razumemo odvzem vode predmetom, katere potem uporabljamo v obliki suhega prahu, suhih listov ali v zgoščenem stanju. Če se tem predmetom doda odvzeta voda, vzpostavimo začetno stanje.

Danes se »lioofilizira« vse mogoče, celo kri, katero nabirajo v bolnicah za transfuzije: to kri popolnoma izsušijo in jo potem lahko hranijo več časa, odpošljejo v daljnje kraje itd. Od čebelarstvih predmetov »lioofilizirajo« samo matični mleček in cvetni prah. Važen je matični mleček, ki ga s pomočjo liofilizacije spremenijo v tanke lističe, kot je cigaretni papir. Matični mleček je važen trgovski predmet kot zdravilo, poživilo, dražilo itd.

Opomba: »Matični mleček« je hrana, s katero čebele hranijo svojo matico, da je potem sposobna znesti na tisoče jajčec. Z isto hrano napolnijo čebele tudi celice, iz katerih naj se razvijejo matice.

Švicarski izvoz sira

Lansko leto so Švicarji izvozili 3030 vagonov sira. Največ ga je kupila Italija, in sicer 922 vagonov, potem Francija 488 in ZDA 323 vagone.

Agrarna reforma v Braziliji

Zemljiška posest v Braziliji znaša približno 340 milijonov ha ali desetkratno površino vse Italije. Od omenjene ogromne površine je obdelanih komaj 23 milijonov ha. Odločno prevladuje veleposestvo. Kar 12 milijonov ha je v posesti samo 60 latifundistov, drugih 1.560 latifundij ima površino od 10 do 100 tisoč ha. Posestev s manj kot 100 ha površine je 1.800.000.

Iz navedenih števil izhaja, da v Braziliji ni pomanjkanja zemlje in tudi rodovitne zemlje ne, a kljub temu je agrarna reforma nujno potrebna. Ta pa se ne peča samo z razdeljevanjem površin, marveč mora pred vsem skrbeti za poti in druga prometna sredstva ter za vodo za namakanje. Prevečkrat se namreč zgodi, da huda in dolgotrajna suša uniči vse pridelke in zlakvani kmetovavec mora iti v druge kraje. V splošnem so pridelki pičli, posebno pridelki krušnega žita, ki večkrat pokaže hektarski donos samo 4 do 5 stotov zrnja. Zato se večkrat zgodi, da morajo ZDA ali Argentina dobaviti Braziliji ogromne količine žitaric.

Agrarno reformo izvaja poseben urad tako imenovana SUPRA. Ta nakazuje zemljiščelnim površine do 100 ha, ki jih dobiva od 10% razlastitve latifundij ali iz državne posesti. Novi posestnik mora plačati državi v 15 letih vrednost nakazanega posestva, ki ga mora med tem časom tako obdelovati kot določa krajevna agronomska komisija.

Delovno področje SUPRE pa ni samo del na razlastitev latifundij in razdeljevanje zemljiščelnim, marveč tudi nakup zemlje in urejanje površin, ustanavljanje kmetijskih naselij in zadrug ter, če bi bilo potrebno, tudi odkup pridelkov.

ŽENA IN DOM

KATERE NYLONKE SO NAJBOLJŠE

Kot primer vzemimo gospo, ki vstopi v trgovino z namenom, da si nakupi par nylonk in ima namen potrošiti okrog 600 lir. Videle bomo najprej, katere nogavice omenjena gospa lahko kupi z vsoto denarja, ki gre od 550 do 650 lir.

Na razpolago so ji nogavice: Block — 600 lir, FER — 550 lir, Noemi — 550 lir, Omsa — 600 lir, PRM — 600 lir in Malerba — 650 lir. Vse ostale nogavice, ki imajo nižjo ceno in ki jih nismo imenovali, več ali manj posnemajo gornje nogavice, vendar so slabše kvalitete.

V nekem znanem švicarskem laboratoriju so napravili na omenjenih nogavicah razne poizkuse, da bi ugotovili, katere nogavice so najboljše. Ugotovili so sledeče:

Najbolj vzdržljive proti raznim razpokam so po vrstnem redu (omenila bom samo prve tri): 1. Malerba 140 točk, 2. Noemi 135 točk, 3. Omsa (129 točk).

Najbolj se dajo razširiti na stopalu:

1. Omsa 148 točk, 2. Malerba 141 točk, 3. Noemi 131 točk.

Najbolj odporne proti drgnjenju:

1. Malerba 195 točk, 2. FER 152 točk, PRM 147 točk.

Najmočnejše na prstih in petah:

1. Noemi 98 točk, 2. Omsa 89 točk, 3. PRM 63 točk.

Najbolj se dajo podaljšati in razširiti:

1. Omsa 94 točk, 2. PRM 94 točk, FER 83 točk. Najmanj nevarnosti, da gredo naprej pretrgane petlje:

1. PRM 41 točk, 2. Block 37 točk, 3. Omsa 37 točk.

Najmanj zbledijo barve zaradi pranja in svetlobe pri:

1. PRM 86 točk, 2. Noemi 83 točk, 3. Malerba 80 točk.

Prozornost nogavic:

1. PRM 49 točk, 2. Block 47 točk, 3. Omsa 45 točk.

Po številu točk, ki so jih dosegle razne nogavice, so se uvrstile na prva 3 mesta:

1. Omsa 834 točk, 2. Malerba 816, 3. Noemi 780 točk.

Sledijo:

4. PRM 733 točk, 5. FER 717 točk, 6. Block 622 točk.

Ondina

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst,

R. B.

Peta usode

16.

»Redko, a lepo ime. Gotovo se je tudi vaša mama tako imenovala?« Poteze njegovega obraza so se napele.

»Moja mama je že v grobu,« je Dragica žalostna vzdihnila. »Imenovala se je pa prav preprosto Anka.«

»Anka...?« Tovarnarjev glas se je izgubil v šepet. »Anka...« spet je tako tiho izgovoril to ime, da ga Dragica skoraj ni slišala.

»Vam je všeč pri nas, gospodična Vornikova?« jo je vprašal s spremenjenim glasom. Ko je Dragica pritrdila, je prijazno odvrnil: »Prav gotovo boste pri nas napredovali, seveda, če boste ostali pri nas.«

Dragica je postajala vedno bolj zmedena. Odgovorila je nekaj, česar se potem niti ni več spominjala. Ni razumela tovarnarja. Kako neki, ko pa ni poznala njegove preteklosti.

Tovarnar Lipič je bil ves dan razburjen. Po navadi je opravil več dela kot vsak njegov uradnik. Danes pa mu ni šlo nič izpod rok. Venomer mu je prihajalo na misel srečanje z Dragico. Še zvečer doma v svoji delovni sobi se ni mogel otresti teh misli. Brskal je po papirjih. Utujen je vstal od mize.

»Kam pa odhajaš,« se je čudila gospa. »Saj je že tema.«

Pristopil je k ženi. »Glava me boli, rad bi stopil malo na zrak.« Kot da bi uganil njeno namero, je še naglo dostavil: »Nikar se ne trudi z menoj. Nekaj korakov po stezi, pa bom prav kmalu nazaj.«

Zdaj ni mogel prenašati bližine nikogar. Se bolj se je bal, da bi silila vanj z vprašanji njegova žena in da bi nehote odkril, kar se je zgodilo pred davnimi leti. Ves v težkih mislih je šel po cesti. Na kraju, kjer je srečal deklico, se je ustavil. Kako se že imenuje? Ah, da... Dragica, Dragica Vornik.

Potegnil si je z roko preko čela. Zazdelo se mu je, kakor da bi stopil v tisto pisarno,

kjer mu je vodja oddelka predstavil tisto očarljivo deklico, z globokimi očmi in tenkim vratom. Pred nekaj urami jo je srečal na cesti.

Avti so švigali mimo njega, mimoidoči so ga pozdravljali. Lipič pa ni ničesar opazil. Pred seboj je videl le dekletov obraz. Ne... zdaj se mu je prikazal še eden... prav sličen... z enakimi potezami. Kakšno ime...?

»To je že davno mimo,« je šepetal. Ni hotel misliti na tisti dan, ko je hodil po mirni ulici mimo ličnih družinskih hiš z majhnimi vrtovi. Pred eno se je ustavil. Malo se je obotavljal, preden je pozvonil pri vrtnih vratih. Nihče ni prišel odpret, a ko je nekaj minut kasneje šel mimo sosednje hiše, ga je nagovorila neka gospa. Sprva jo je Lipič gledal brez misli. Trenutek kasneje je pa prešinil njegovo sloko postavo pravi udarec.

»Pa saj ni mogoče... še pred enim letom sem jo videl,« je spregovoril. Postarna gospa je prikimala.

»Tako je, dragi gospod. Kar razumeti ne moremo.« Hotela je še nekaj dodati, a Lipič je ni več poslušal in se je obrnil. Čutil je, da mu silijo solze v oči in da ga zbada bolelost v srcu.

»Kaj je s teboj, Vilko,« ga je vprašal oče tisti večer. Precej časa je trajalo, preden je dobil sinov odgovor. Ko je zvedel resnico, je postal njegov ostrí obraz z jeklenimi očmi za spoznanje bolj blede. Nekaj sekund je tipal za odgovorom.

»Tega jaz nisem želel — sicer pa ni moja krivda, Vilko.«

»Morda ne, oče — morda pa deloma je,« je trdo zvenelo iz sinovih ust.

»Kako to, deloma? Kaj meniš s tem?« Strah in odpor sta se pojavila v očetovih očeh.

»Mogoče si je pa kaj storila, oče?« V sobi je bilo mogoče slišati samo težko

sopenje obeh mož in tiktakanje velike stenske ure.

»Ti si me ločil od nje, oče. Eno leto si me poslal v svet, ker nisi hotel, da bi postala moja žena.«

»Ah, pusti zdaj te besede,« je vzrotil stari Lipič. »Seveda nisem hotel. Res je tudi, da sem te poslal na potovanje. Da sem pa jaz kriv vsega, kar se je zgodilo pozneje, ne, tega mi pa ne smeš očitati, Vilko!« Sin je povesil glavo. Nato je komaj slišno izustil: »Kriv sem tudi jaz, ker sem se ti prehitro vdal. V svet sem se tudi rad podal, da bi kaj novega doživel.« Dvignil je glavo in žalostno pogledal očeta. »Ne, oče, ne nosiš samo ti krivde, tudi name pade, a zdaj se ne da nič več pomagati.«

Tako se je tudi zgodilo.

Pet let kasneje je Vilko Lipič poročil mlado vdovo nekega tovarnarja. Ni šlo za ljubezen. Šlo je za denar in za veliko tovarniško podjetje, za katero je zdaj živel.

Sedaj pa to srečanje z Dragico Vornikovo!

Spet se je ustavil in si potegnil z roko preko čela. Ko je dvignil glavo, je opazil, da stoji pred vhodom v tovarno. Pogledal je na dolgo vrsto oken. Nenadoma je obstrmel. Se ni zasvetila luč tam gori? Hitro je pozvonil pri vhodu. Vrtar je vprašal, kdo je. Ko je spoznal gospodarjev glas, je brž odprl in vprašal:

»Ste morda kaj pozabili?«

»Ne, ne,« je odgovarjal gospodar. »Za se mi, da se je v zgornjem nadstropju posvetila luč. Pa samo za hipec. Morda sem se pa zmotil. Saj ni nikogar v poslopju?«

»Nikogar, gospod Lipič.«

»Kljub temu poglejva! Pridite z menoj!« Odšla sta po stopnicah v hodnike in spotoma pretipala vse kljuke.

»Kaže, da sem se zmotil,« je tovarnar priznal po dvajsetih minutah. »Tako je, če je človek utopljen v svoje misli,« se je pošalil. »Nate, za polič in cigaro,« je ponudil vrtarju.

Še preden se je ta utegnil zahvaliti, je gospodar že zginil skozi vrata.

(Dalje)

Vse to je trajalo nekaj let in med tem časom se mu je popolnoma spremenila podoba sveta in življenja. Čim globlje je prodiral v skrivnosti zgodovine in odkrival žile resnice pod ogromnimi naslagami laži in molka, tem trdnejši je postajal sam v sebi in tembolj je izgubljal strah. Niti sam se ni zavedel, kdaj je izginil iz njega tisti mučni, vedno glodajoči občutek strahu, da ga bodo odkrili. Namesto tega se je naselil v njem občutek tihe sreče, ki je ožarjala vse v novi, toplejši luči, v kateri pa se mu je tudi razodela revščina zavratiziranega življenja človeštva Srečnega sveta, zavarovanega pred vsakim duševnim pretresom, pred vsakim nepredvidenim doživetjem, pred vsakršno zunanjo in notranjo krizo in tudi pred vsakim iskrenim vzgibom in vsakršno resnično poezijo.

Ni mu dalo več miru in neke noči je končno razodel svoja nova spoznanja in svoje pogoje notranje bistvo ženi. Bil je pripravljen na to, da jo bo to odkritje prestrašilo in da ga bo morda zapustila, ker mu ne bo mogla in ne hotela slediti na novi poti. Vendar ga je silovitost njene reakcije kljub temu presenetila. Dobila je histeričen napad. V obupu se je valjala po tleh in trkala z glavo ob zidove, ko je spoznala, da ga ne bo mogla pregovoriti in pripraviti do tega, da bi se odrekel novemu mišljenju in se vdal v ideologijo Srečnega sveta. Ob misli, da bo tudi ona deležna avtomatičnih sankcij, ki so bile predvidene za tak miselni zločin, in da bo z njim vred eliminirana, jo je prevzel blazen strah, v katerem se je dala voditi samo še refleksom do smrti preplašene živali. Ni hotela umreti. Rajši ga bo izdala, je kričala. Nima pravice, da tudi njo uniči, če že hoče

Povzatek iz vesolja

E. Z.

65.

uničiti samega sebe. In je tudi hotela takoj uresničiti svoj namen, da si reši življenje. Toda on je bil iz previdnosti že prej izklopil vse avtomatske naprave, ki so povezovale njegov dom z javnimi centralami in nadzornimi mesti, in ko je spoznal njeno trdno odločenost, da ga izčrpa, ji je dal injekcijo mamila, ki je imele dolgotrajen učinek. Ljubil jo je in bilo mu je žal zanjo, a ni bilo drugega izhoda.

Pograbil je nekaj najpotrebnejših reči in kot zločinec naskrivaj izginil iz mesta. Ni se hotel poslužiti svojega osebnega univerzalnega vozila, ker je zasovražil tehniko, ki je privedla do take avtomatizacije življenja in do popolnega obubožanja človekovega duha. Olajšano je zadihal, ko se je znašel v naravi zunaj mesta. Ni smel nadaljevati hoje po cesti, saj bi ga bile avtomatske kontrole takoj ustavile kot sumljivega pešca in bi se kmalu znašel v rokah oblasti. Zato je zavil v prvi gozd, do katerega je prišel, in potem je počasi romal skozi gozdove in preko samotnih gora, vedno dalje od prestolnice Srečnega sveta. Nagonsko je zavil proti severozahodu, proti najsamotnejšim področjem na celini. Tam je bilo malo ljudi, on pa je predvsem hrepenel po samoti in naravi.

(Dalje)

Bojan Pavletič

7.

SVETOVNIH NOGOMETNIH PRVENSTEV

7. skupina: Grčija, Jugoslavija, Romunija.

Grčija — Jugoslavija	0:0
Grčija — Romunija	1:2
Romunija — Jugoslavija	1:1
Romunija — Grčija	3:0
Jugoslavija — Grčija	4:1
Jugoslavija — Romunija	2:0

Lestvica:

Jugoslavija	4	2	2	0	7	2	6
Romunija	4	2	1	1	6	4	5
Grčija	4	0	1	3	2	9	1

Finalist: Jugoslavija.

8. skupina: Italija, Portugalska, Severna Irska.

Portugalska — Sev. Irska	1:1
Italija — Sev. Irska	1:0
Sev. Irska — Portugalska	3:0
Portugalska — Italija	3:0
Italija — Portugalska	3:0
Sev. Irska — Italija	2:1

Lestvica:

Sev. Irska	4	2	1	1	6	3	5
Italija	4	2	0	2	5	5	4
Portugalska	4	1	1	2	4	7	3

Finalist: Severna Irska.

9. skupina: Škotska, Španija, Švica.

Španija — Švica	2:2
Škotska — Španija	4:2
Švica — Škotska	1:2
Španija — Škotska	4:1
Škotska — Švica	3:2
Švica — Španija	1:4

Lestvica:

Škotska	4	3	0	1	10	9	6
Španija	4	2	1	1	12	8	5
Švica	4	0	1	3	6	11	1

Finalist: Škotska.

JUžnoameriško področje

1. skupina: Brazilija, Peru, Venecuela.

Peru — Brazilija	1:1
Brazilija — Peru	1:0
Venecuela odstopila.	

Finalist: Brazilija.

2. skupina: Argentina, Bolivija, Čile.

Čile — Bolivija	2:1
Bolivija — Čile	3:0
Bolivija — Argentina	2:0
Čile — Argentina	0:2
Argentina — Bolivija	4:0
Argentina — Čile	4:0

Lestvica:

Argentina	4	3	0	1	10	2	6
Bolivija	4	2	0	2	6	6	4
Čile	4	1	0	3	2	10	2

Finalist: Argentina.

3. skupina: Kolumbija, Paragvaj, Urugvaj.

Kolumbija — Urugvaj	1:1
Kolumbija — Paragvaj	2:3
Urugvaj — Kolumbija	1:0
Paragvaj — Kolumbija	3:0
Paragvaj — Urugvaj	5:0
Urugvaj — Paragvaj	2:0

FINALNI TURNIR

1. skupina: Argentina, Češkoslovaška, Sev. Irska, Zah. Nemčija.

Sev. Irska — Češkoslovaška	1:0
Zah. Nemčija — Argentina	3:1
Argentina — Sev. Irska	3:1
Zah. Nemčija — Češkoslovaška	2:2
Češkoslovaška — Argentina	6:1
Zah. Nemčija — Sev. Irska	2:2

Lestvica:

Paragvaj	4	3	0	1	11	4	6
Urugvaj	4	2	1	1	4	6	5
Kolumbija	4	0	1	2	3	8	1

Finalist: Paragvaj.

SEVERNO - SREDNJEAMERIŠKO PODROČJE

1. skupina: Curaçao, Gvatemala, Kostarika.

Gvatemala — Kostarika	2:6
Kostarika — Gvatemala	3:0
Kostarika — Curaçao	4:0
Gvatemala — Curaçao	1:3
Curaçao — Kostarika	1:2
Curaçao — Gvatemala	sporazumno

odpovedano.

Lestvica:

Kostarika	4	4	0	0	15	3	8
Curaçao	3	1	0	2	4	7	2
Gvatemala	3	0	0	3	3	12	0

Področni finalist: Kostarika.

2. skupina: Kanada, Mehika, ZDA.

Mehika — ZDA	6:0
ZDA — Mehika	2:7
Kanada — ZDA	5:1
Mehika — Kanada	3:0
Mehika — Kanada	2:0
ZDA — Kanada	2:3

Lestvica:

Mehika	4	4	0	0	18	2	8
Kanada	4	2	0	2	8	8	4
ZDA	4	0	0	4	5	21	0

Področni finalist: Mehika.

Področni finale:

Mehika — Kostarika	2:0
Kostarika — Mehika	1:1

Finalist: Mehika.

AZIJSKO - AFRISKO PODROČJE

1. skupina: Indonezija, Kitajska.

Indonezija — Kitajska	2:0
Kitajska — Indonezija	4:3

Dodatno srečanje:

Indonezija — Kitajska 0:0

Področni polfinalist: Indonezija.

2. skupina: Izrael, Turčija.

Turčija odstopila.	
--------------------	--

Področni polfinalist: Izrael.

3. skupina: Ciper, Egipt.

Ciper odstopil.	
-----------------	--

Področni polfinalist: Egipt.

4. skupina: Sirija, Sudan.

Sudan — Sirija	1:0
Sirija — Sudan	1:1

Področni polfinalist: Sudan.

Področni polfinale:

Indonezija, Egipt, Sudan ods'opili	
------------------------------------	--

Področni finalist: Izrael.

Področni finale:

Izrael — Wales	0:2
Wales — Izrael	2:0

Finalist: Wales.

Lestvica:

Zah. Nemčija	3	1	2	0	7	5	4
Sev. Irska	3	1	1	1	4	5	3
Češkoslovaška	3	1	1	1	8	4	3
Argentina	3	1	0	2	5	10	2

Dodatno srečanje:

Sev. Irska — Češkoslovaška 2:1

Četrtnfinalista: Zah. Nemčija in Sev. Irska.

2. skupina: Francija, Jugoslavija, Paragvaj, Škotska.

Jugoslavija — Škotska	1:1
Francija — Paragvaj	7:3
Paragvaj — Škotska	3:2
Jugoslavija — Francija	3:2
Francija — Škotska	2:1
Jugoslavija — Paragvaj	3:3

Lestvica:

Francija	3	2	0	1	11	7	4
Jugoslavija	3	1	2	0	7	6	4
Paragvaj	3	1	1	1	9	12	3
Škotska	3	0	1	2	4	6	1

Četrtnfinalista: Francija, Jugoslavija.

3. skupina: Madžarska, Mehika, Švedska, Wales.

Švedska — Mehika	3:0
Wales — Madžarska	1:1
Wales — Mehika	1:1
Švedska — Madžarska	2:1
Švedska — Wales	0:0
Madžarska — Mehika	4:0

Lestvica:

Švedska	3	2	1	0	5	1	5
Wales	3	0	3	0	2	2	3
Madžarska	3	1	1	1	6	3	3
Mehika	3	0	1	2	1	8	1

Dodatno srečanje:

Wales — Madžarska 2:1

Četrtnfinalista: Švedska, Wales.

4. skupina: Anglija, Avstrija, Brazilija, Sovjetska zveza.

Brazilija — Avstrija	3:0
Sovjetska zveza — Anglija	2:2
Sovjetska zveza — Avstrija	2:0
Brazilija — Anglija	0:0
Anglija — Avstrija	2:2
Brazilija — Sovjetska zveza	2:0

Lestvica:

Brazilija	3	2	1	0	5	0	5
Sovjetska zv.	3	1	1	1	4	4	3
Anglija	3	0	3	0	4	4	3
Avstrija	3	0	1	2	2	7	1

Dodatno srečanje:

Sovjetska zveza — Anglija 1:0

Četrtnfinalista: Brazilija in Sovjetska zveza.

Četrtnfinale:

Zah. Nemčija — Jugoslavija	1:0
Švedska — Sovjetska zveza	2:0
Francija — Severna Irska	4:0
Brazilija — Wales	1:0

Polfinale:

Brazilija — Francija	5:2
Švedska — Zah. Nemčija	3:1

Finale za 3. mesto:

Francija — Zah. Nemčija 6:3

Finale za 1. mesto:

Brazilija — Švedska 5:2

(Dalje)

Odličen uspeh Borove odbojbarske ekipe

Po uspešnem nastopu v C ligi (moštvo se je uvrstilo, kot je znano, na prvo mesto v svoji skupini), čakajo slovensko tržaško ekipo »Bor« še številne hude naloge: predvsem pa vstop v B ligo.

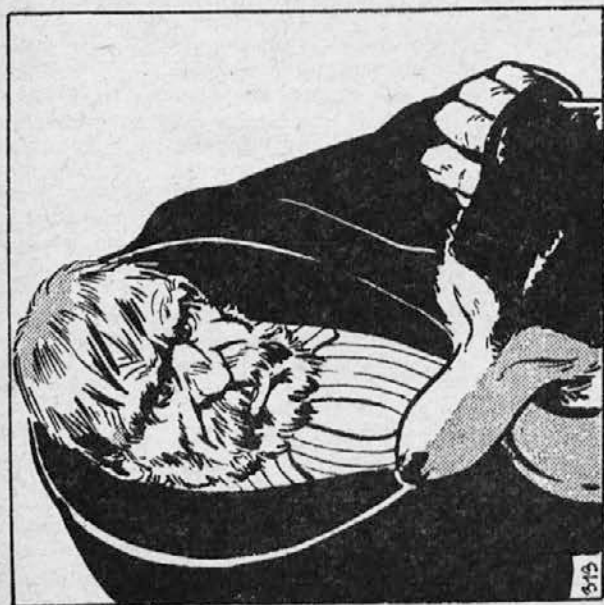
Prepričljiv uspeh moške odbojbarske vrste združenja »Bor« predstavlja največje odkritje sezone, in to ne le po našem, temveč tudi po mnenju vseh odbojbarskih strokovnjakov v naši pokrajini. Vsi soglasno trde, da je »Bor« ekipa z lepo bodočnostjo. Njegovi igralci, ki so se neustrahovano postavili v vrsto kandidatov za najvišje mesto v skupini C lige, so to kandidaturu opravičili s prvim mestom. V vseh srečanjih je ekipa dosegla zastavljeni cilj in edina dva minimalna poraza z videmsko Polisportivo in s tržaškim ONOGom sta opravičena zaradi neizkušenosti in delne psihične nevezdržljivosti nekaterih mlajših igralcev. Kot je znano, je »Bor« dvakrat porazil goriški ekipi VVFF (gasilci) in AGI ter videmsko postavo PAV, enkrat je premagal Polisportivo Friuli in ONOG, ki sta bili z »Borom« najboljši ekipi tekmovalja. Prvo mesto v C ligi predstavlja prijetno presenečenje, čeprav smo vsi gledali z optimizmom na »Borove« nastope po gladki zmagi na spomladanskem turnirju. Na tem tekmovalju so slovenski fantje dobesedno pometli z nasprotniki in to na način, ki si ga ni nihče nadejal. Borovi igralci so z vztrajno vajo dosegli tako kondicijo in moč, da so tudi v ligaških tekmah prepričljivo zaigrali in dosegli zaželeni cilj: končno zmago. Manjka zdaj še prestop v drugo ligo. Mislimo pa, da bo »Bor« to lahko dosegel. Na odločilno srečanje gledamo popolnoma mirno, ker vemo, kako zna ekipa igrati v odločilnih trenutkih. Prepričani smo, da »Bor« ne bo tudi tokrat razočaral svojih številnih navijačev, čeprav bo po vsej verjetnosti nastopil zunaj Trsta in zaradi tega brez neposredne podpore navijačev.

Če bo »Bor« izbojeval še zadnjo oviro, se bo uvrstil v B ligo, kjer bo seveda »pihal« drugi veter. Nasprotniki bodo mnogo močnejši kot so bili letošnji. To seveda ne sme odvzeti poguma in nikogar plašiti, kajti tako je pravilo športa. »Bor« se bo moral

boriti za obstanek v drugi ligi in to bi moral biti glavni smoter moške šestorke slovenskega športnega združenja.

Borove ekipe ni potrebno podrobneje predstavljati, saj so mnogi športniki prisostvovali vsaj eni prvenstveni tekmi. Fantje so se vse zimske mesece vestno pripravljali na letošnje nastope. Z vztrajnimi vajami so osvajali prvo za prvo odbojbarskega znanja. Borova ekipa je imela letos zelo posrečeno postavo, v kateri se je izkušnost starejših igralcev (v prvi vrsti odličnega Jurkiča) povezovala s poletom in voljo mlajših moči, ki predstavljajo za društvo pravo bogastvo. Odlike ekipe so bili tolkači in požrtvovalni branilci. Moštvo je lepo gradilo igro in se zagrizeno borilo za vsako žogo. Ni bilo v C ligi tako borbeno in vztrajne ekipe, kot je bila šestorka Bora. Jurkičevi igralci so osvajali sete, ki so bili dejansko že povsem izgubljeni, nihče ni obupal niti tedaj, ko je bil odpor že skoraj nesmiseln. Prav ta nepopustljivost in srčnost, ki sta glavni značilnosti moštva, je dovela »Bor« na prvo mesto na vseh glavnih nastopih.

»Bor« je nastopil v prvenstvu z naslednjim moštvom: Jurkič (kapetan in trener), Sušteršič, brata Veljak, Mijot, Vitez, Orel, Draščič, Pertot, Cej, Škrinjar in Klabjan. Vsi igralci so po letih zelo mladi in prav zato polni življenja. Nastop v C ligi jih je izoblikoval. Potrebno bi bilo še nekoliko vigravanja, več pazljivosti in pri nekaterih igralcih ojačanje udarca. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da so igralci delali napake tudi zaradi igrišča. Sedanja površina igrišča pri Sv. Ivanu je taka, da ne dopušča preveč požrtvovalne igre, saj smo videli, kako so nekateri odbojkarji marsikdaj krvaveli. Igrišče je vsekakor stvar, ki jo bo treba v najkrajšem času urediti, sicer bo igra na njem kmalu povsem nemogoča. Drugo važno vprašanje je denar, ki si ga mora društvo priskrbeti, če hoče sodelovati v drugi ligi. V C ligi je »Bor« gostoval v Gorici in Vidmu, v B ligi pa bo moral tekmovali precej daleč, zato bi želeli zbuditi nekatere petične tržaške Slovence, naj pomagajo Boru s kakršnokoli vsoto denarja. (dt)

313. Pokleknil je k psu in ga brez obzira obračal toliko časa, da je na odrgnjeni ovratnici lahko prebral ime »Kazana«. »Lepa žival« je zamrmral. Pregledal je ranjeno glavo in v svoje veliko začudenje opazil, da je Kazana krogla iz njegove puške le oplazila. Pes je bil samo omamljen in čez nekaj minut bi lahko spet stal na nogah. Hitro je vzel iz čolna vrv in začel plesti nagobčnik.

314. Čez pet minut ga je že pritrdil na gebec. Potem je na ovratnico privezal tri metre dolgo vrv in konec trdno držal v rokah. Kmalu nato je Kazan odprl oči. Ko se mu je razkadila rdeča megla, je namesto Sivine glave zagledal hudobni smehljaj neznanega moža. Trikrat je poskušal planiti nani, a bil je preslab.

315. Sandy je odstopil od psa in ga hudobno gledal. »Jaz že vem, kaj potrebuješ!« ga je nagovarjal. »Pogledaj si med volkevi. Poznam take pičke tvoje vrste! Rabiš samo precejšnjo porcijo udarcev, pa boš zadovoljen. Pazi zdaj!« In zgrabil je debelo krepelce. Z dvignjeno roko je pričakoval psa. Kazan je zarencal.

316. Stara moč se mu je vrnila. Pred seboj je zagledal svojega najhujšega sovražnika, človeka s palico. Divja jeza ga je prevzela in pognal se je nad sovražnika s tolikšno silo, da ga je presenetil. Povzpел se mu je na prsi in blaznil po njem, še preden je ta mogel odskočiti. Le nagobčnik je rešil Sandyja pred Kazanovimi zobmi.

317. Toda Kazan ni bil prvi pes, ki ga je Sandy Mc Trigger trpinčil. Dobro je obvladal svojo metodo. Hitro si je ovil vrv nekajkrat okrog roke, potegnil psa k sebi in začel neusmiljeno udarjati po njem. Prvi udarci so le še povečali Kazanovo sovraštvo, toda padali so vedno novi, vedno hujši in ga končno pobili na tla.

318. Sandy Mc Trigger pa je še in še udrihal. Odnehal je šele takrat, ko mu je krepelce padlo iz utrujene roke. Privezal je Kazana k drevesu in si pripravil taborišče. Kazan se je predramil in ga opazoval s krvavimi očmi. Mc Trigger se mu je večkrat približal in ko je uboga žival zbrala toliko moči, da se je dvignila, se je tepež znova začel.

Za
naše
najmlajše

53

PO
POVESTI

J. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:
M. MUSTER